

Nr 674.

Av herr **Andersson** i Rasjön **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 206, angående ändrade grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården m. m.*

Kungl. Maj:t har i proposition nr 206 angående ändrade grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården m. m. i anslutning till statens sjukvårdskommittés betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket bl. a. föreslagit, att staten skall bevilja driftbidrag om 1 kr. per dag och patient för å av landsting, stad utanför landsting eller kommunalförbund anordnat vårdhem för sinnessjuka under förutsättning, att en patientavgift om högst 50 öre per dag uttages.

Rent principiellt måste det enligt vår mening anses riktigast, att staten ombesörjer all anstaltsvård av sinnessjuka. Då emellertid det statliga byggnadsprogrammet på sinnessjukvårdens område är begränsat till att avse ett antal sinnessjuka, motsvarande högst 3 ‰ av folkmängden, och det är osannolikt, att en utvidgning av detta byggnadsprogram inom rimlig tid kommer till stånd, torde det ur många synpunkter vara lämpligast, om landstingen åtaga sig att bereda vård åt sådana lindrigt sinnessjuka, vilka icke äro i behov av den kvalificerade vård som statens sinnessjukhus lämna. Landstingen hava också redan frivilligt i viss utsträckning anordnat hem för lätt-skötta sinnessjuka. Sålunda har Stockholms läns landsting numera omändrat sinnessjukanstalten i Ulvsunda till vårdhem, Södermanlands läns landsting anordnat sex dylika hem, Malmöhus läns landsting ett och Jönköpings läns landsting föregående år beslutat inrätta tre hem Västernorrlands läns landsting ligger i underhandlingar om förvärvande av Gådeå sjukhus för sagda ändamål, och Kopparbergs läns landsting har i princip åtagit sig sagda vårdform, även om några anstalter ännu icke kommit till stånd. Kristianstads läns landsting har, förutom upptagningsanstalten, sedan några år tillbaka fyra sinnessjukanstalter, av vilka väl en del torde komma att omändras till vårdhem. Ytterligare ett antal landsting hava förevarande vårdfråga under utredning.

Landstingen hava sålunda med hänsyn till de olidliga vårdförhållanden, som för närvarande råda för de sinnessjuka, sett sig nödsakade att träda hjälpande emellan. Skall detta emellertid kunna ske i någon större utsträckning, är det, särskilt med hänsyn till den mångfald av nya uppgifter, som nu påläggas landstingen, nödvändigt, att staten giver landstingen ett kraftigt stöd, och detta desto mera, som ju sinnessjukvården i övervägande grad får anses såsom en statens uppgift. Ur denna synpunkt kunna vi icke finna det

av Kungl. Maj:t föreslagna statliga bidraget till vårdhemmen för sinnessjuka tillfyllest.

Kungl. Maj:t har sålunda i likhet med Statens sjukvårdskommitté icke ansett erforderligt, att statligt byggnadsbidrag skall utgå till dylika hem. Departementschefen framhåller härvid, att dylika bidrag icke vore påkallade, då lämpliga lokaler i stor utsträckning torde finnas att tillgå och med relativt ringa kostnader kunna apteras för ändamålet. Detta synes emellertid knappast vara med verkligheten överensstämmande. Visserligen hava landstingen tidigare haft en del överflödiga epidemisjukhus att tillgå, men dessa hava i stor utsträckning redan omändrats till hem för kroniskt sjuka, tuberkulossjukstugor, arbetshem, barnhem m. fl. anstalter. Man torde därför få utgå ifrån, att landstingen som regel torde bliva nödsakade att vid övertagande av vården av de lättskötta sinnessjuka anskaffa nya anstalter för dem, vilket givetvis är förbundet med stora kostnader. Det synes därför skäligt, att staten, såsom bl. a. påyrkats av Svenska landstingsförbundets styrelse och Kopparbergs läns landsting, beviljar bidrag till landsting och städer utanför landsting även för anordnandet av ifrågavarande vårdhem.

Då de sinnessjuka, varom här är fråga, de psykiska invaliderna, torde erbjuda flera jämförelsepunkter med de kroppsligt kroniskt sjuka, synes det motiverat, att byggnadsbidraget till vårdhemmen för sinnessjuka får utgå efter samma grunder som till hemmen för kroniskt sjuka. Dessa grunder medgiva, synes det oss, en smidig anpassning till de utgifter, ägaren fått påtaga sig för anstaltens färdigställande. Byggnadsbidragen böra enligt vår mening erhålla retroaktiv karaktär.

Vad därefter angår driftbidraget till hithörande anstalter föreslås detta, som nämnts, av Kungl. Maj:t till 1 kr. per dag och patient, under villkor att en patientavgift om högst 50 öre per dag uttages. Då medeldagkostnaden vid ett dylikt hem, i anslutning till dagkostnaderna vid hithörande vårdhem i Södermanlands län, beräknats vid rationell drift uppgå till allenast 2 kr. per dag, skulle sålunda staten påtaga sig halva vårdkostnaden, medan landstinget och patienten (i regel vederbörande kommun) finge svara för var sin fjärdedel, d. v. s. 50 öre.

Det synes oss, som om den sålunda angivna medeldagkostnaden vore alltför låg. Till jämförelse må meddelas, att dagkostnaderna vid förefintliga, landstingen tillhöriga vårdhem för sinnessjuka samt vid de vårdhemmen närstående sinnessjukhusen i Kristianstads län, åren 1933 och 1934 uppgått till följande belopp.

<i>Södermanlands län</i>	<i>1933</i>	<i>1934</i>
Gnesta	6: 02	3: 00
Katrineholm	2: 43	2: 00
Oxelösund	2: 67	2: 39
Trosa	2: 77	2: 04

<i>Kristianstads län</i>	1933	1934
Areslöf	2: 40	2: 56
Barkåkra	2: 39	2: 38
Borrby	2: 36	2: 38
Bommeryd	2: 60	2: 58
 <i>Malmöhus län</i>		
Ramlösa	2: 97	3: 28

Vid bedömandet av den relativt låga dagkostnaden vid vårdhemmen i Södermanlands län måste beaktas, att dessa hem äro nyuppsatta och att följaktligen inga utgifter för inventariekomplettering och -underhåll belastat dagkostnaden under sagda år. Det kan därför icke förväntas, att man i framtiden skall kunna driva dessa hem så billigt som för närvarande. Även beträffande anstalterna i Kristianstads län torde i huvudsak samma förhållande råda. Framhållas må också, att man i de landsting, som planera anordnande av vårdhem, icke ansett sig kunna räkna med en så låg dagkostnad, som man gjort i den kungl. propositionen, utan i regel preliminärt utgått från en dagkostnad om 2: 75—3: 00 kr.

Av vad sålunda anförts torde man vara berättigad antaga, att en dagkostnad om 2 kr. vid vårdhem för sinnssjuka hör till undantagen. Man torde i stället få räkna med en genomsnittlig dagkostnad om lägst 2: 75—3: 00 kr. per dag. Under sådana förhållanden synes med det av Kungl. Maj:t föreslagna driftbidraget landstingen komma att bliva alltför hårt belastade. En höjning av statsbidraget till det av statens sjukvårdskommitté föreslagna och av flertalet myndigheter, som yttrat sig i ärendet, tillstyrkta beloppet, eller 1: 30 kr. per dag, synes för den skull motiverad.

Patientavgiften skulle enligt förslaget få utgöra högst 50 öre per dag. Beaktas måste emellertid härvid, att flertalet av de å vårdhemmen intagna torde vara fattiga samt berättigade till folkpension, vilken i dylikt fall vederbörande kommun äger uppbära. Efter år 1936 kan folkpensionen uppgå till över 300 kr. om året eller 80—90 öre per dag. Skulle kommunen för en fattig patient erlägga en avgift om allenast 50 öre, skulle den alltså få hela vårdavgiften täckt och dessutom erhålla ett överskott. I fråga om fattiga patienter, som vårdas å landstingens hem för kroniskt sjuka, har man gått fram på en annan linje, i det att eventuellt utgående folkpension delas lika mellan kommunen och landstinget. Ett liknande förfarande synes vara motiverat även i det föreliggande fallet. Av folkpensionen bör sålunda hälften tillkomma landstinget och hälften kommunen. Med ett dylikt bidrag till kommunens vårdkostnad från folkpensioneringen synes man kunna höja patientavgiften till 75 öre per dag, utan att vederbörande kommun därigenom i oskälig grad belastas. Att en dylik avgift icke får anses för hög, framgår av att beträffande

kroppsligt kroniskt sjuka landstinget är berättigat att uttaga en avgift om 1:50 kr. per dag.

Under återopande av vad sålunda anförts få vi härmed vördsamt hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att statsbidrag till anordnande av vårdhem för sinnessjuka skall utgå med samma belopp och efter samma grunder som till hem för kroniskt sjuka samt erhålla retroaktiv karaktär;

att statsbidrag till driften av vårdhem för sinnessjuka skall utgå med 1:30 kr. per patient och dag, under förutsättning att en patientavgift om högst 75 öre per dag uttages, samt

att i bestämmelserna angående statsbidrag till driften av vårdhem för sinnessjuka må föreskrivas, att till fattig patient, som vårdas å dylikt hem, eventuellt utgående folkpension skall delas lika mellan landstinget och vederbörande kommun.

Stockholm den 18 mars 1936.

Gust. Andersson
i Rasjön.

Erik Fast.

Ernst Hage.